

Slovenski dom

Štev. 286.

V Ljubljani, ponedeljek 19. decembra 1938.

Leto III

Slovaški narod je glasoval za svojo samostojnost

Pri včerajšnjih prvih volitvah v slovaški avtonomni državni zbor je 98% vseh volivcev glasovalo za avtonomistični program sedanje vlade

Bratislava, 19. decembra. O. Včeraj so bile po vsej Slovaški prve volitve za slovaško avtonomno poslansko zbornico, katere naloga bo, da potrdi sedanjo vlado in ukrepe, ki jih je ta vlada do zdaj izdala, da izdela novo avtonomno ustavo, po kateri bodo prihodnje leto spet volitve.

Pri včerajšnjih volitvah je nastopila ena sama stranka, v katero so se združile vse bivše slovaške politične stranke razen komunistov in socialistov. Zaradi tega je bila postavljena ena sama kandidatna lista. To so volivci ali potrdili ali odklonili. Volivci so morali pri glasovanju odgovoriti na vprašanje »Ali hočete sodelovati pri zidanju nove svobodne in neodvisne Slovaške?« z dač ali s neč.

Volitve so včeraj potekle po vsem Slovaškem v največjem redu in miru med silnim navdušenjem prebivalstva. Vsa slovaška država je bila v zastavah, tudi tisti kraji, kjer prebiva nemška manjšina. Tam so izobesili zastave s kljukastim kri-

žem. Ljudstvo je prihajalo na volišča v sprevedih, z zastavami in cerkvenimi banderami. Volivci so pred volišči manifestirali za samostojno Slovaško, za svoje voditelje, proti Judom in proti vsem, ki jim Slovaška avtonomija ni po godu. Volivna udeležba je znašala nad 98%. Število volivcev, ki so glasovali z dač in s tem za avtonomistični program, je prav toliko. V 200 slovaških občinah so šli voliti vsi volivci in so vsi glasovali za program sedanje avtonomne vlade.

Nova slovaška poslanska zbornica se bo sestala na prvo sejo sredi januarja. Zbornica ne bo imela določenega števila članov. Na vsakih 20.000 oddanih glasov pride po en poslanec, celotno število poslancev ne sme presegati 70.

V avtonomni skupščini bodo zastopane tudi narodne manjšine. Nemci bodo imeli dva poslance, in sicer Franza Karmasina, voditelja nemške stran-

ke na Slovaškem, in Steinhudela. Madžarsko manjšino bo zastopal grof Jan Esterhazy, znan po svoji kampanji za priključitev slovaških pokrajin Madžarski. Čehi, ki jih je na Slovaškem 100.000, ne bodo v skupščini zastopani, glasovanje pa je tudi zanje obvezno. V vseh mestih, kjer žive narodne manjšine, bo postavljenih pet volivnih skrinjic: ena za Slovačke, ena za Nemce, ena za Madžare, ena za Čeha in ena za Jude. Jude so sami zahtevali zase posebno volivno skrinjico, da bi bilo možno kontrolirati njihovo lojalnost pri volitvah.

Volitve so imele značaj plebiscita. Ogromna udeležba, kakršne razen v Hitlerjevi Nemčiji ne poznamo, priča, da stoji ves slovaški narod strnjeno in enodušno za sedanjo vlado in si hoče po svoji volji urediti svojo državo in politično življenje v njej. Slovaški listi poudarjajo, da je Slovaška včeraj pokazala svojo politično zrelost in zavednost, katere ji nihče ne bo mogel nikdar več odrekati.

Vesti 19. decembra

Zastopniki nemških in italijanskih plovnih družbo so izdelali spomenico, v kateri zahtevajo znižanje pristojbin skozi Sueški kanal.

Nemški gospodarski minister Funk je odpotoval na Sicilijo, od tam pa pojde v Rim. Potovanje je zasebnega značaja, kakor navadno.

Pariski nadškof kardinal Verdier je včeraj obiskal zunanjega ministra Bonnetta in se z njim posvetoval, kako bi vlada omogočila prevoz božičnih daril, ki so jih francoski katoličani zbrali za uboge otroke v rdeči in nacionalistični Španiji. Pravijo, da sta se kardinal in zunanji minister razgovarjala tudi o morebitnem posredovanju za božično premirje v Španiji.

Nadželnik francoskega generalnega štaba Gamelin in poveljnik mornarice admiral Darlan bosta januarja uradno obiskala francosko severno Afriko, zatem pa zahodno Afriko in Antilske otoke. Sklad lorda Baldwina za politične begunce iz Nemčije je dosegel včeraj 40.000 funtov sterlingov.

Ameriško mornariško ministrstvo je izdelalo načrt, po katerem bodo Havajsko otroke sprejemili v najbolj utrjeno mornariško oporišče na svetu. Otoki bodo imeli velika varna pristanišča, orožarne, tovarne za strelivo, za avtomobile, podzemna letališča, vodovode in najmodernejšo utrdbo, tako da bodo lahko služili ameriški mornarici kot izhodišče v kakem spopadu.

Ogromen finančni škandal je odkrila policija v New Yorku, kjer se je pred tremi dnevi ustrelil »lekarniški kralj« Donald Coster, ki je veljal za enega najbogatejših trgovcev v Združenih državah. Vse njegovo gospodarstvo je temeljilo na ogromnih goljufijah, s katerimi je Coster dolga leta sleparil banke in lahkoverno javnost. Policija je odkrila, da so Coster in njegovi družabniki bili v resnici zloglasni bratje Musica, italijanski Jude, s katerimi je pred 30 leti imela oblast veliko opraviti, a so se pozneje potajili, se prekrstili in pod novimi imeni uganjali svojo obrt dalje.

Občanske volitve so bile včeraj na Poljskem, a je zanje vladalo silno majhno zanimanje, tako da znaša povprečna udeležba 30%. Vlada pripisuje majhno udeležbo hudemu mrazu.

Mehiška fašistična organizacija »Zlate srajce« je poskušala zaneti vstajo v nekaterih predelih države. Pri spopadih je bilo 30 fašistov ubitih.

Silen mraz nad Evropo in Jugoslavijo

Ljubljana, 19. decembra. O mrazu, kakršen je zajel zadnja dva dneva Slovenijo, poročajo tudi iz ostale države in iz Evrope.

Mrzli gračni val, ki se je od Urala razširil na vso Evropo, je zajel vso Jugoslavijo. Od povsod poročajo, da je zavladal nenavadno hud mraz. V Subotici je barometer kazal včeraj 15 stopinj pod ničlo. Po nekaterih krajih v Podonavju in Liki divjajo siloviti snežni viharji ter je ves promet zelo otežčen. Vlaki imajo velike zamude. V Ljubljani je bilo danes 9 stopinj pod ničlo.

Poročajo, da mrzli gračni val še vedno vlada nad Poljsko. Včeraj je barometer kazal v Varšavi 13 stopinj pod ničlo. V Vienu je bilo 28 stopinj mraza. V Gdanskju je zaradi velikega mraza za nekaj časa skoraj popolnoma zastal ves promet. Tokrat so v teh krajih prvič videli polarno svetlobo.

Pat: Na področju vzhodnih Karpátov je bilo včeraj 30 stopinj mraza. Skoraj vse reke so zamrznjene ter pokrite z visokim ledom in je moral biti na njih ustavljen vsak promet.

Hud mraz stiska tudi severno Nemčijo, kjer so zaradi zamrznjenih rek velike težave s prometom. Iz Anglije poročajo, da je po vsem otočju včeraj padlo živo srebro za več stopinj pod ničlo. Mraz je zajel tudi že Holandijo, Belgijo in severno Francijo.

bivši narodnosocialistični avstrijski legiji. Ta ukrajinska vojska, ki bi se organizirala v Nemčiji, naj bi tvorila vojaško jedro bodoče ukrajinske države.

Na posredovanje Anglije ni Mussolini včeraj v svojem govoru omenil ne Tunisa, ne Korzike, ne Džibutija

Rim, 19. dec. o. Predsednik italijanske vlade Mussolini je v soboto odpotoval na Sardinijo, da se udeleži slovesnosti ob blagoslovitvi novega rudarskega mesta Carbonije. Zaradi spora, ki se je zadnje čase razvil med Francijo in Italijo, je ta pot bila izrazito demonstrativnega značaja, zlasti še, ko je bilo uradno sporočeno, da bo Mussolini pri tej priliki imel velik govor. Evropska javnost je pričakovala, da bo Mussolini v tem govoru uradno postavil italijanske zahteve do Francije, glede Tunisa, glede Džibutija in proge, ki veže abesinsko prestolnico s tem pristaniščem ter glede italijanske udeležbe pri suški prekopni družbi. Mussolini se je pripeljal v sardinsko prestolnico Cagliari včeraj zjutraj. Sprejema se je udeležilo kakih 50.000 sardinskega prebivalstva. Pri slovesnostih v novem rudarskem mestu je imel predsednik vlade govor, v katerem je dejal:

»Crne srajce, tovariši inženirji, pesniki in delavci! Dan 18. decembra 19. leta fašistične vlade se poraja s to preprosto blagoslovitvijo najmlajše občine v kraljevini Italiji. Ta občina ima svoje nalogo in usodo. Imela bo svoj pomen kot svetilnik, ki obvladuje. Ta občina se enkrat potrjuje in bo potrjevala skozi stoletja veliko organizatorično sposobnost fašistične Italije.

Pred 12 meseci, ko so semkaj prišli prvi geometri, ki so določili obseg nove občine, so našli zemljo skoraj pusto. Nikjer ni bilo nobenega človeka, nobene hiše, nobenih poti in niti kapljice pitne vode. Bila je to žalostna pokrajina. Toda ta košček zemlje hranil v sebi ogromno bogastvo premoaga, pravega italijanskega premoaga, ki v ničemer ne zaostaja za tujim in ki je čakal, da pridejo semkaj italijanski rudarji.

Prva doba je bila doba pionirjev. Ti časi so bili zelo težavni. In zdaj po dvanajstih mesecih naših naporov šteje Carbonia 12.000 prebivalcev in jih bo v kratkem imela 24.000.

Ta čudež je ustvarila železna volja fašizma ter predstavlja pobudo za avtarkijo, kajti stara in najzvestejša ter v nekaterih časih pozabljena zemlja Sardinija nam odpira zdaj svoje bogastvo. Najdragocenejše od vsega je ljudstvo vztrajnih delavcev in najodločnejših borcev, ki so s krvjo napisali nepozabno stran italijanske zgodovine. Ta pomembni dogodek v Carboniji sovpada s triletnico »Dneva zvestobe«, ko so Italijani, ženske in moški, prinašali na oltar domovine celo svoje prstane.

Kadar je narod sposoben in pripravljen na takšne žrtve, tedaj lahko mirno gleda v oči vsakomur in vedno. (Vzkliki kralju, Italija, Italija,

Tunis! Tunis!) Za vse to, kar ste storili, tovariši inženirji, pesniki in delavci, in za vse, kar še boste storili, se vam zahvaljujem, ker je to vaše delo v korist vsemu italijanskemu narodu.«

V govoru ni torej z besedo omenil Francije ali zahtev, katere bi Italija imela do nje.

To dejstvo je vzbudilo v Evropi veliko pozornost. Označujejo ga kot umik Italije. Do tega umika je prišlo na angleški pritisk. Pred dvema dnevi je angleški poslanik v Rimu lord Perth bil pri zunanjem ministru Ciana in se z njim razgovarjal glede spora s Francijo. Pravijo, da je

Veliki knez Vladimir, naslednik ruskih carjev je danes odpotoval v Nemčijo kjer se bo z nemškimi voditelji pogajal o ustanovitvi samostojne Ukrajine

Pariz, 19. dec. o. Veliki knez Vladimir, ki ga ruski begunci v tujini smatrajo za naslednika ruskih carjev, bo danes odpotoval v Nemčijo. Uradno poročajo, da bo ta obisk zgolj zasebnega značaja, ker hoče veliki knez prebiti praznike pri svoji sestri, ki se je letos spomladi poročila z drugim sinom bivšega nemškega prestolonaslednika, Ludvikom Ferdinandom Pruskim, ki velja pri nemških legitimistih za naslednika bivših nemških cesarjev. Ker pa je prišlo do tega nenadnega potovanja ravno v času, ko se v Nemčiji začena velika propagandna ofenziva za ustanovitev neodvisne ukrajinske države pod nemškim gospodarskim in političnim vodstvom, dobiva to nenadno potovanje mladega »carja vseh Rusov« v Nemčijo poseben pomen. Da je temu tako, pričajo velike slovesnosti, ki so jih ruski begunci priredili v Parizu včeraj, ko se je knez Vladimir prvič uradno predstavil svojim »podanikom«.

Na posebni svečanosti je včeraj ruska emigracija v Parizu slovesno proglasila velikega kneza Vladimirja za svojega vrhovnega poglavarja. Na tej slovesnosti so bili številni veliki knezi bivše carske Rusije, prav tako pa tudi višji ruski duhovniki z metropolitom Evlogijem na čelu. Metropolit je velikega kneza pozdravil pri vstopu v dvorano, nato pa opravil molitve za uspeh njegovega dela. Predsednik ruskega plemstva v tujini Medeljev je

prisegel velikemu knezu Vladimirju kot pretendentu na ruski carski prestol v imenu vseh ruskih organizacij v tujini.

Poročajo, da bo knez Vladimir za svojega bivanja v Nemčiji sprejel pri kanclerju Hitlerju, ki naj bi mu ob tej priliki ponudil v novi ukrajinski državi mesto velikega hetmana, vrhovnega kozackega poglavarja. S tem bi se Nemčija izognila sporu z ruskimi begunci, ki bi v ustanovitvi samostojne ukrajinske kneževine ali kraljevine videli okrnitev velike Rusije, ki je še vedno njihov ideal. Ustanovitev velikega hetmanstva ukrajinskega pa bi odgovarjala ruskim zgodovinskim načelom, ker bi predstavljala samo prvo stopnjo za obnovo velikega ruskega carstva.

Prihodnji teden bo prinesel v tem oziru nedvomno važne novice, saj se bo naslednik ruskih carjev v Nemčiji sestal tudi z vsemi uglednejšimi voditelji ruskih beguncov in Ukrajincev, med njimi z generalom Turkulom, ki je po umoru generala Müllerja postal poveljnik ruskih bojnikov v tujini.

Knez Razumovski, eden najvljudnejših nekdanjih ukrajinskih plemenitajev, je te dni v Nemčiji izdal razglas o ustanovitvi svobodne ukrajinske armade, ki bi po organizaciji odgovarjala na primer

Obisk italijanskega zunanjega ministra Ciana v Budimpešti:

Ukrajina - glavna točka italijansko madžarskih razgovorov

Budimpešta, 19. dec. o. Italijanski zunanji minister grof Ciano je včeraj dopoldne odpotoval iz Rima in bo danes dospel v Budimpešto, kjer bo ostal tri dni. Zunanji minister spremlja madžarski poslanik v Rimu, več italijanskih zunanjepolitičnih in vojaških strokovnjakov.

O potovanju italijanskega državnika v Budimpešto veliko piše zlasti poljski tisk in pravi, da bo glavna točka pri razgovorih v Budimpešti vprašanje ukrajinske države in določitev stališča, ki ga bosta do tega vprašanja zavzeli Madžarska in Italija.

Rimski dopisnik »Gazette Polske« poroča, da madžarski krogi v Rimu izjavljajo, da bodo na sestankih med grofom Ciano in grofom Czakijem

največ govorili o vprašanjih, ki so se razpletla po sklepih razsodišča na Dunaju. Govorili bodo posebno o ukrajinskem vprašanju in o možnostih za plebiscit v Podkarpatski Ukrajini. Sklepi dunajskega razsodišča bi se torej morali spremeniti.

Govorili bodo tudi o razmerju med Madžarsko in Nemčijo, posebno še zaradi tega, ker je bila v zadnjem času opaziti, da je prišlo do nasprotja med obema državama. Ciano in Czak bosta obravnavala razmerje Madžarske do Francije in govorila bosta tudi o možnosti, da bi Madžarska izstopila iz Zveze narodov. Zenevska ustanova namreč ni prav nič upoštevala želja Madžarske, dočim je delo izven Zveze narodov Madžarski omogočilo, da je lahko v največjem obsegu uresničila svoje zahteve glede Češkoslovaške.

Hitlerjevi načrti za razorožitveni sporazum med Anglijo, Francijo, Nemčijo in Italijo

London, 19. dec. AA. Havas: »Sunday Dispatch« poroča, da Hitler pripravlja za novo leto nova presenečenja. List piše, da se bo Hitler zavzel za to, da bi sklical konferenco za razorožitev. Hitler namerava Francijo, Anglijo in Italijo predlagati sklenitev četverne zveze, da bi omejili oboroževanje po obsegu. To razoroževanje naj bi se nanašalo na vse vrste orožja. Letalska oborožitev bi bila omejena tako, da bi bilo to za Nemčijo ugodno.

List temu poročilu dodaja še tole: Narodno socialistični voditelji hočejo zadati nov udarec vzhodni Evropi. Hitler pa želi prej pripraviti Francijo in Anglijo na to stvar. Hotel bi se predvsem prepričati, ali je angleška oborožitev čisto obrambna in ne napadalna. Njegov zaupnik kapitan Wiedemann, ki bo prišel v London v začetku januarja, bo imel dolžnost ugotoviti, kaj bo reklo angleško javno mnenje na ta nemški predlog.

† Anton Hribar iz Bušče vasi pri Cerkljah na mrtvaškem odru. Padel je kot žrtev nasprotnikov slovenskega naroda v petek 9. decembra. Ubijalci, člani liberalnega političnega tabora, pri zadnjih volitvah mačkovski priganjati, so ga kamenjali iz zasede, ko se je vračal z volivnega shoda, ter ga do smrti pobili. Isti politični tabor, tigar preteklost je že od leta 1924 dalje omadeževana s slovensko krvjo, nosi na sebi petat dveh političnih umorov: akademika Rudolfa Dolinarja lani in slovenskega kmeta Hribarja Antona letos. Prinašamo to sliko v opomin slovenskemu ljudstvu, da bo za vse čase vedelo, kdo je v svobodni državi s krvavim nasiljem hotel dušiti njegovo prepričanje in njegove zahteve po pravici.

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 19. decembra.

Hudo je pritisnil mraz, pa ga še bolj neprijetno občutujemo, ker smo imeli prav do zdaj milo, pozejsensko vreme. Zdjaj pa smo, kakor bi odrezali, zabredli v zimo. Sneg poskuša, pa ne more prav priti, ker je preveč poskusa. Že od sobote sem pilha mrzla burja, ki zmrazi človeka prav do kosti.

Družabni večer Moto-Hermesa

V soboto zvečer so motorizirani Hermežani privedli v spodnjih prostorih hotela Metropol svoj družabni večer, ki je bil prav dobro obiskan. Med prisotnimi je bilo opaziti bana dr. Natlačen, zastopnika divizije, zastopnika mestne občine, narodnega poslanca in načelnika Moto-Hermesa dr. Miloša Starca in mnoge druge odličnike. Spretno organizirana prireditev je bila v glavnem delo g. podnačelnika Bregarja, ki je poskrbel za izbrani program in za vse drugo, kar je v dvorani ustvarilo dobro razpoloženje. Veselo razpoloženi gostje so preživeli imeniten večer, privedli pa so lahko upravičeno ponosni, saj take družabne prireditve, ki potekajo tako pristržno, skrbno, da se klub popularizira. Udeležba je bila prav odlična, zlasti se, če pomislimo, da je z ozirom na bližnje božične praznike mesečni datum že kar močno visok.

Zlata nedelja je bila včeraj

Zadnji nedelji pred božičem pravimo »zlata«. To pa zato, ker so trgovine ves dan odprte in se trgovci nadejajo, da bodo ta dan poželi lepe dobičke. Včeraj dopoldne obisk v trgovinah ni bil poseben velik, popoldne pa je precej narasel. Prihajali so ljudje zlasti iz dežele, odkoder med tednom nekateri v mesto ne morejo priti, pa jim za nakup prida ta nedelja kakor nalašč.

Nogometašev mraz ni zbejal

Čeprav je bilo brdsko mrzlo — termometer je kazal 8 stopinj pod ničlo — je prišlo na igrišče SK Ljubljane gledat tekmo med slovenskim ligam SK Ljubljano in med belgrijsko Jugoslavijo. Dobrih tisoč ljudi, ki jih tudi mraz ni utegnil odvrniti od doma. Zeblo jih je pa seveda prav pošteno. Če človek sedi ali pa stoji dobro poldrugo uro na mrazu, ga na koncu prav gotovo že začne stresati. Junakov pa to ni prav nič zbejalo, saj so si dejali, če lahko nogometaši v svoji lahki opravi vztrajajo na igrišču, potem morajo tudi oni, če nočejo veljati za mehekuneže. In tako so lepo do konca ostali na igrišču in napeto sledili razburljivim dogodkom.

Ljudje so prebili dan doma

Večina Ljubljančanov je včeraj zaradi mraza ostala doma in si preganjala čas kakor je pač že vedela in znala: s kartami, s šahiranjem, z domino, s špano, z branjem in pogovarjanjem. Nekateri so šli v kino, nekaj se jih je potrudilo do gledališč, nekaj ljudi pa je dan preživelo tudi v tople zokurnjenih kavarnah.

Občni zbor Pokojninskega zavoda

Včeraj je bil v dvorani Trgovskega doma ob pol devetih dopoldne sedemnajsti občni zbor Pokojninskega zavoda za namene. Predsednik je najprej pozdravil zastopnika ministra, za socialno politiko in narodno zdravje, g. Jeremiča, ter zastopnika g. bana, potem pa je predlagal ustanovitve brzojavke Nj. Vel. kralju Petru II. ter pozdravne brzojavke in pisma banom dravski, primorski in zetske banovine, v katerih Pokojninski zavod deluje.

Nato sta zborovalce pozdravila zastopnik ministra za socialno politiko in narodno zdravje ter zastopnik banske uprave. Za njima je sedanjega predsednika Pokojninskega zavoda podal svoje poročilo, iz katerega je bilo razvidno, da je od leta 1934 do 1938 naraslo število obveznih zavarovancev od 9934 na 12.287. Povprečna premija se je letos spet zvišala, in sicer na 210 dinarjev. Predpisane premije so se zvišale od 27.462.000 din na 31 milijonov 500.000. Izplačila zavarovancev na rente in odpravnine so narasle od 10.976.000 din na 15 milijonov 723.000 din; povračila premij so letos znašala 1.888.000 dinarjev. Premoženje Pokojninskega zavoda je od leta 1934, ko je znašalo 280.000.000 dinarjev, naraslo do letos na 406.000.000 dinarjev. Poslovno poročilo je podal ravnatelj zavoda.

Stajerska jabolka

zaboj 40 kg, 3-4 din. Stajerska čebula, vreča 70 kg, 2.60 din, se oddaja samo še danes pri Kmetijski družbi v Ljubljani.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Prav sedaj sta začela mister Spencer in Jenkers ropotanje in bobnanje. Vse to se je čulo od nekod, kar je bilo še daleč po reki navzgor — vendar pa je polagoma prihajalo bliže. Obadva sta se naslonila na ograjo in prisluhnila.

»Bržkone so to pogani iz Bangalanga, ki se vračajo domov,« je rekel Jenkers. »Pojdite povedat staremu, ker je nekoliko naglušen.« Mister Spencer se je obrnil proti zgornjemu krovu.

Ta čas pa je bil kapitan Bittern sklenil, da se bo vrnil v domovino. Nameraval je odjadrati že naslednje jutro. Z moštvo je mogel obdržati staro pogodbo le še do konca potovanja. A potovanje mora biti res kaj vredno! Celotno večnost pač ne more pohajkovati tu na Rio Pongo. Saj bo vendar treba dosti časa, da bo z Baringom uredil vse račune, ko se bo spet vrnil v London. »Einhorn« je bila že od leta 1796 nepretrgano na morju in je ta čas zaplenila že več ladij. Po vsem tem je hotel končno dobiti tudi svoj delež. Baring pa naj z mistrom Adversom kar sami uredi vse račune, kot vedno in znajo.

»Torej, kaj pa je mister Spencer?«

»Bobnanje, bobnanje, gospod kapitan,« je zavpil trgovski sotrudenik. »Silno naglo se približuje po reki navzdol.«

»Prekroleto, kaj mislite, da sem gluhi?« je dejal kapitan.

Stopil je proti zgornjemu koncu ladje in prisluhnil. »Einhorn« je bila zasidrana tako, da je kljun ladje moel proti reki navzgor, usmerjen na Gallegovino. Bil je jasen in vroč dan. Kapitan Bittern je neustrahovano poslušal bobnanje.

Bobni so bili silno glasni in zadosti vsiljivi. Iz njih je odmeval ritem zmagovalstva. Veliko ladij je bojnih čolnov se je dvignilo na reki izi prazgodata tam, kjer je reka nad Gallegovino naredila prvi zavoj proti vzhodu. Zmerom bolj so se odmikali iz tega oglja proti njim. Spet so se čolniki skrili za celino, toda sedaj jih je lahko opazoval s svoje »Fortune« kapitan Don Ruiz. Našel jih je 64. Bila je celotna vojska obalnih krajev Kruvov, ki jih je bil Mnombibis v notranjosti zbral za svoj križarski pohod. Lahko je spoznal tudi nekaj zaveznikov iz mandigonskih vasi, ki so se ločili od ostalih zaradi daljših sulic in širokih ploščnatih vesel. Vsi so se vračali proti Bangalangu, da bi proslavili uspeh svojega križarskega pohoda.

S precejšnjo tesnobo v sreč je izpred duri Gallegovine opazoval Mnombibisovo vojsko Ferdinand. Prav mu je bilo, da se ti ljudje niso vračali po kopni cesti. Misli je, da se bodo peljali kar mimo

Tudi njegov izčrpan referat je bil deležen odobravanja.

K debati o obeh poročilih so se po vrsti oglašali razni govorniki, ki so izrazili nekaj koristnih in važnih misli. Ob koncu je uprava Pokojninskega zavoda soglasno odobrila pooblastilo za nakup in prodajo nepremičnin za prihodnje leto. Občni zbor je nadalje odobril soglasno vsoto 160.000 dinarjev za podpore brezposelnim zavarovancem in vsoto 100.000 din za podpore vdovam z otroki in dvojnimi sirotam. Nato je bil sedemnajsti občni zbor zaključen.

Mraz hudo pritiska

Že včeraj je bilo brdsko mrzlo, žez noč pa se je mraz le še stopnjeval. V Ljubljani je bila davi najnižja temperatura —10,6, v bližnji okolici pa kar okrog —13 stopinj Celzija. Zanimivo je, da nikjer v državi temperatura ne sega nad ničlo. Najnižja je v Mariboru, kjer znaša —13, najvišja pa v Kumboru, kjer imajo —2. Prav mrzlo je tudi v Belgradu, kjer imajo —12. Zdi se, da bo mrzlo vreme trajalo še naprej.

Na Zavrteh je davi gorelo

Reševalna postaja je bila danes klicana že zgodaj ob 6 jutraj, da bi posredovala v požaru, ki je nastal Na Zavrteh 9. Tam stoji mizarska delavnica podjetnika Ivana Praznika. Pogorelo je ostrešje te delavnice. Kakor navaja podjetnik, je s tem oškodovan za približno 15.000 din. K sreči je bil zavarovan.

Nesreče, med njimi smrtna

Včeraj dopoldne se je v Gorupovi ulici ponesrečila zidarjeva žena Ivana Matkovičeva, ki je bila na obisku. Padla je tako nerodno, da si je zlomila nogo. — Okrog 3 popoldne se je peljal z avtomobilom proti Tacnu neki ljubljanski mesar. Po cesti je šel starejši mož, ki ga je avtomobilist ponesrečil podrl. Pošec je obležal v nezvesti. Mesar ga je takoj pobral, ga naložil na avtomobil in odpeljal v ljubljansko bolnišnico na kirurški oddelek. Vsaka pomoč pa je že bila brezuspešna in prepozna. Mož si je bil pri nesreči prebil lobanjo ter si zlomil levo nogo. Umrl je kmalu po prevozu, tako da ga niso niti mogli niti zaslišati in izvedeti vsaj njegovega imena.

Zdaj se je že izvedelo ime starega moža, ki ga je bil včeraj v Tacnu Na Brodu povozil avtomobil. Gre za šestdesetletnega delavca Kopitarja Antona, ki je bil rojen leta 1878. V Zejah pri Kamniku, občina Mekinje. Pokojni je bil samski. Danes bo sodna obdukcija njegovega trupla.

Za 9 in pol milijona so se povečale vloge v slovenskih hranilnicah

Po podatkih Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani so narasle vloge pri 29 slovenskih samoupravnih hranilnicah v novembru za 9.428.450 din na 1.069.009.919. Vloge na knjižice so narasle za 7,9 milij. na 626 milij. din, vloge v tekočem računu pa za 1,5 milij. din na 443 milij. Vloge na knjižice so narasle pri 7 vlogah v tek. rač. pri 9, skupne vloge pa pri 7 hranilnicah, število vlagateljev na knjižice pri 6, v tek. rač. pri 6 in skupno število vlagateljev pri 5 hranilnicah. Vseh vlagateljev je bilo 131.518.

Vlagatelji so torej že vrnil večji del od 54,3 milij dinarjev, katere so bili dvignili iz hranilnic v septembru, ker so od 30. septembra do 30. novembra 1938 narasle vloge za 33,5 milij. din in je stanje 30. novembra le še za 20 milijonov nižje kot 30. septembra. To povečanje vlog je najboljši dokaz, kako hitro se vrača zaupanje v hranilnice in v denarne zavode sploh.

Pred sodniki, ker je premalo pazila na otroka

Maribor, 18. decembra.

Danes se je pred sodnikom poedincem mariborskega okrožnega sodišča zagovarjala 34letna posestnica Terezija Klanjšek iz Hotinje vasi, ki je obtožnica očita, da je iz malomarnosti zakrivila smrt 14 mesečnega dekletca Stanislave Ferk. Otroka mati je prihajala k Klanjšekovi na delo. S seboj je jemala tudi svojega otroka. Tako je na delo zopet prišla 30. septembra letos. Otroka je pustila v vozičku pred hišo, sama pa je odšla na delo. Posestnica Klanjšekova je okoli polnočnega vrela otroka iz vozička in ga posadila na tla. Dekletce je koracalo po travi pred hišo. Klanjšekova pa je delala v kuhinji. Tako je bil otrok brez nadzorstva. Dospel je do potoka v bližini hiše, padel vanj in utonil. Obtoženka se brani, da je na otroka običajno pazil otrokov oče, otroka pa da je postavila na tla, ker ji je Ferkova dejala, naj da otroka iz vozička, da se bo nahodil.

Razprava ob času poročila še traja.

Filmi

»Tiha noč, blažena noč.« (Kino Union). Prvič Le zakaj »Tiha«, ko pravimo in pojememo Slovenci »Sveta noč«? Mislimo, da bomo gledali pristočno, zbrano delce, pa smo se salabolsko urezali. Spet smo morali ugotoviti, da Nemci vsako umetniško snov, ki jo dobe v roke, s smrtno zanesljivim instinktom do kraja upropastijo. Film je znešen skupaj kakor pravo sračje gnezdo; vsega je dosti, samo tistega ne, kar bi bilo potrebno. Primitivne, cenene domisljice, ki naj bi vzbujale paralele in analogije, človeka spravijo ob apetit. Vloge so porazdeljene grozno nemočno. Edina, kar je v filmu dobro, je Schnebergerjeva mojstrska fotografija in pešem »Sveta noč«, pa še ta je zapeta tako diletantsko, da bi te pevec slednja slovenska številčnša družina kar mimogrede v pevskem in interpretacijskem pogledu posekala. Delo je še daleč pod običajnimi alpskimi ganghofericami. Skoda, da tega lepega motiva Nemci niso pustili lepo pri miru. S svojimi nesrečnimi in nespretnimi prsti vselej napravijo tak mišmaš, da je človeka kar groza. Čas bi že bil, da ljubljanski kinematografi odpovedo kqmsu tej revni, slabotni produkciji, ki z vsakim delom še naprej tone in pada!

Žena in pastorka pretepli očeta

Maribor, 18. decembra.

Danes sta se morali na okrožnem sodišču zagovarjati 46letna posestnica Marija Kocpek in njena 24letna hči iz prvega zakona Zofija Bauman. Obtožnica pripoveduje, da je bilo med Kocpekovo zakoncem prepiranje in prepiranje na dnevnem redu. 15. septembra sta se zopet temeljito sprla. Trčila sta v neki trgovini pri sv. Martinu pri Vurbergu. Mož je bil vinjen, kar je ženo tako utegnilo, da ga je pričela zmerjati. To pa je zopet moža tako užejilo, da je poletnil nož, katerega pa sta mu izvila dva moža, ki sta se v tistem trenutku mudila v trgovini. Razkačenega moža sta lepo spravila domov. Žena mu je kmalu sledila, na poti pa je še srečala svojo hčer iz njenega prvega zakona, kateri je pripovedovala o moževem napadu. Obe ženski sta se dobro oborožili z močnimi koli ter z njima doma moža oziroma očeta tako hudo pretepli, da je ta dobil hude poškodbe. Ženski se pred sodnikom izgovarjati, da sta dejanje izvršili v hudem razburjenju, ki ga je povzročilo K. nekovo ravnanje z nožem.

Razprava ob času poročila še traja.

Božičnica v stari cukrarni

Božičnica največjih v stari cukrarni bo v petek 23. t. m. ob 17 zbrala v svojih toplih starih prvič v Ljubljani vse siromake, ki so doslej morali svetli večer praznovati po hlevih in kozolcih ter šupah. Razen teh zapuščenih brezdomcev bodo pa prišli iz kleti in vlažnih, bednih stanovanj ter iz napol podrtih barak tudi siromaki najrazličnejše starosti, da dobe toplo večerjo in se ogrejejo ob lučkah božičnega drevesa. Mrka stara cukrarna se je spremenila v tople dom vseh brezdomcev, vseh brezposelnih in vseh lačnih in žejnih, vseh, ki nimajo tople in praznične obleke in sploh vseh ljubljanskih revežev, da bodo v teh velikih prostorih spet po dolgem času občutili skrivnostni blagoslov božičnih praznikov. Ko bodo te dni pripravljale gospodinje božična darila, naj se spomnijo tudi na reveže v stari cukrarni, prav tako naj pa na najbednejše našega mesta pomislijo tudi peki in slaščičarji, mesarji in drugi obrtniki ter trgovci, ki s svojimi proizvodi o božiču pomagajo meščanstvu k vselemu praznovanju. Vsi naj pomislijo, da nikdo ne pozna bodočnosti in da vsakogar lahko težka usoda prične čez prg stare cukrarne. Zato naj se vsi, ki imajo dobro srce, spomnijo svojih najbednejših sočestnikov v stari cukrarni ter jim za božičnico pošljejo kakršnih koli daril. S temi božičnimi darili si bodo dobrosrčni darovalci sami oslajali božične praznike! Darila za božičnico v cukrarni sprejema mestni socialni urad in tudi vodstvo kuhinje v stari cukrarni na Poljskem nasipu. Vsi dobrotniki so vabljeni k božičnici, da si ogledajo novi človekoljubni zavod našega mesta in s svojo socialno in tolažilno udeležbo napravijo največjim tem lepšo božičnico!

Vinska razstava in sejem v Ormožu

Za vinsko razstavo in sejem, ki bo v torek, dne 20. decembra v Ormožu, je prijavljenih 167 vzorcev vin, po večini iz ormoško-ljutomerskega vinarskega okoliša. Ta vina so znana po svoji odlični kakovosti. Kolčina razstavljenega vina bo znašala okrog 7000 hl. Vsakemu zainteresirano, trgovcu kot gostilničarju se nudi na tej razstavi najlepša prilika, da se seznani s kakovostjo letošnjega vinskega pridelka ter z majhnim trudom izbere to, kar njegovemu okusu najbolj odgovarja.

K obilnemu posetu vabi prireditelj Kletarsko društvo, r. z. z. o. z. v Ormožu.

V Nomnju so mačkovci obsedeli na št. 13

Nomenj, 15. decembra.

Menda še nikoli niste slišali oziroma brali v časopisih kaj o naši vasi. Nomenj je majhna, a prav zato tem lepša vas v Bohinju. Mnogi jo poznate prav dobro, saj pelje skozi vas cesta, po kateri se mnogi, posebno poleti tako radi vozijo v naš prelepi bohinjski kot.

Časopisje je zadnjih 14 dni pisalo največ o volitvah. Povsod, na vlaku, na cesti, v gostlini in drugod, povsod si slišal le o volitvah. Zato ni čudno, da so volitve tudi pri nas obrnile nase toliko pozornosti. Znano vam je, kakor je ob takih prilikah, toda mogoče bo le koga zanimalo, kako je potekalo volilno gibanje v vasi, majhni kot je naš Nomenj.

Našo vas so šteli med trdno opozicijsko trdnjavo. Povsod se je govorilo, da bo Nomenj z malenkostnimi izjemami ves na strani opozicije. Res so opozicijski agitatorji zastavili vse sile in sredstva, da bi z lažnjivimi obljubami, pretnjami in podkupovanjem spravili čim več ljudi pod svojo streho. Mačkovci, kakor smo jih imenovali z eno besedo, so nam povsod nasprotovali in nam metali polena pod noge. Toda nismo se jih strašili niti najmanj, ampak nas je prav to še bolj podžigalo v agitaciji za našo zmago.

Ko smo imeli na praznik, 4. dec. prijateljski sestanek pri posestniku Blažu Zmitku, na kateri se je pripeljal z vozom tudi nekaj naših fantov iz Boh. Bistrice in Bitenj, so Mačkovci imeli trden namen ta naš sestanek razdreti. Ko pa so videli, da se jim to ne bo posrečilo, so se hoteli maščevati na ta način, da so pobrali od voza, s katerim so se pripeljali naši fantje, vijake od koles, da bi se bila dogodila lahko velika nesreča, če bi ne bili tega pravčasno opazili.

Najbolj živahna in vroča borba pa je bila na sam dan volitev. Ker je naš kraj oddaljen 6 km od volišča Boh. Bistrice, smo ustregli nekaterim starejšim in onemoglim, da smo jih prišli iskat z avtomobilom. Avtomobili so švigali ves dan sem in tja, naši in opozicijski, toda slednji z minimalnim uspehom.

Izrek velikega francoskega misleca Lafontaine, ki pravi: »Človek ostane sprito resnice hladno, za laž pa bi šel tudi v ogenj, se je izkazal kot resničen prav pri naših volitvah. Nekateri so nasledil lažem opozicijskih agitatorjev in oddali glas za opozicijo. Toda izkazalo se je, da so to omahljivci, za katere nam ni žal, da ne stojijo v naših vrstah. Saj takih ne rabimo, pač pa potrebujemo mož in fantov kremenitega značaja in trdne volje. Mačkovci so v naši vasi dobili le eno petino glasov kljub temu, da so bili prepričani, da jih bodo dobili vsaj štiri petine. Pa še to smolo so imeli, da se je število njihovih glasov ustavilo ravno na nesrečni številki 13. Tako so poparjeni in žalostni sedaj, da ne vedo, kaj bi storili. Kar smilijo se nam siromaki. Prej so letali visoko in ošabno, sedaj pa smo jim tako pristigili peruti.

Naš voditelj dr. Korošec ni postal 11. dec. manjši kot makovo zrno, kakor je to prerokoval dr. Maček — ampak mnogo večji — velik kot še nikdar, saj stoji ves slovenski narod trdno ob njegovi strani, trdno kot še nikdar. Z zaupanjem se bomo obrnili do našega voditelja in do našega bohinjskega ministra dr. Kreka, ki sta nam že tolikokrat izkazala svojo veliko naklonjenost, za kar se jima iz srca zahvaljujemo.

Za razširjen e štajerske kokoši

Ze nekaj let banska uprava izvaja uspešno akcijo za razširjenje naše domače štajerske kokoši s tem, da vsako pomlad kupuje valilna jajca v kokošerejskih središčih in jih oddaja po znižani ceni naročnikom. To akcijo bo banska uprava izvajala še v večjem obsegu prihodnje pomladi. Naša domača štajerska kokoš je že od strokovnjakov in od rejcev samih priznana kot najboljša kmečka kokoš, ki edina ustreza našim gospodarskim in krajevnim razmeram. Z dobavo valilnih jajc si lahko vsak kokošerejec z malimi stroški nabavi prave gospodarske kokoši. Naročila za valilna jajca zbira občine kmetijske organizacije in šolska vodstva. Naročniki plačajo za kos 1 din, in sicer takoj pri naročilu, a najkasneje do 20. januarja 1939. Natančnejša navodila se dobijo pri ustanovah, ki naročila sprejemajo. — Za bana: pomočnik dr. Majcen s. r.

Mariborsko gledališče

Ponedeljek, 19. decembra: Zaprt.

Torek, 20. decembra ob 20: »Aida«. Red A.

Najnovejša slovenska opereta »Vse za šalo«, je pristno delo naših umetnikov Gorinšca in Jiranca. Začetek na Jadranu (ob morju in v hotelu), konec v planinskem letovišču. Šaljivi zapletljivi se ob koncu veselo zabavno razpletajo. To novost pripravlja mariborska opereta v Harastovičevi režiji za božič.

svojem sidru in se postavila malemu brodovju nasproti. Dvanajst velikih oči se je takoj odprlo in vsako je imelo svojo majhno zenico.

Preroku Mnombibisu je na mah postalo tesno pri sreč. Za pobeg je bilo že prekasno. Zaplesal je nekaj na svojem čolniku in poskušal priklicati na pomoč svoje uslužne duhove. Takoj nato je odločno zakričal svojim ljudem, naj poženejo naprej.

Rumen oblak se je odtrgal od »Einhorna«. Raztegnil se je navzgor, rezki reči bliski so siknili, nakar je sledil silovit grom. V enako odmerjenih presledkih in brez prestanka so se trgali strelji. Ko je izstreljek zadnjega topa švignil preko vodne gladine, je bil prvi top že spet nabasan. Točno petkrat se je nad ladjo dvignil žvepleni oblak.

Don Ruiz se je silno razburjen s svojim moštvo skril pod krov »Fortune« in sedel zelen od nevoščljivosti zaradi umetnosti, ki jo je pri tem streljanju pokazal Anglež. Pod silovitimi strelji angleške ladje je črna mornarica skoraj izginila. Le kakih pet ali šest čolnov je v brezumnem begu pristalo v Bangalangu.

Po kratkem premoru tesnobe molka se je izpred »Einhorna« dvignil zastor oblaka za drugo dejanje. Topovi so se spet stegnili in se namerili na vas. Vseh dvanajst topov je bruhalo na isti znak. Strelji so posneli kočice v Bangalangu kakor da bi jih porezal nekdo s silovitimi zamahom s koso.

Kočica starke Ungah se je nagnila v stran proti reki in se obdržala le še na enem podporniku. Bila je predobro zgrajena, da bi se zrušila. Skozi odprino na tleh pa se je pokazal mladi krokolil, ki se je dolga leta hranil z užitim odpadki starkine kuhinje.

Še do jutra se je vlek oblak dima prav polagoma od tihe »Einhorna« tja čez zaliv do Mongo Tomove naselbine. Vetrji je bil preslaboten, da bi ga razpihal. Mongo Tom je sedel na verandi in bil kar ves iz sebe zaradi naglice, s katero so se dogodki pred njim odigravali. Komaj da je vedel, kaj se je zgodilo. Njegova trgovina je bila uničena. Od časa do časa se je popraskal po svoji plešasti glavi. Nenadoma pa so se privlekli iz temnega z žveplom prepojenega zraka trije čolniki in pristali ob njegovem zalivu. Poklical je svoje nadzornike in jim ukazal, naj zapro nesrečnike, ki so preživeli katastrofo, v bližnjo barako.

Ko je kapitan Bittern tega večera sedel ob skledi polni mesa v svoji kabini, je čisto mirno povedal mistru Spencerju, da bi po njegovem mnenju sveže ribe iz Rio Ponga ne bile nobena specialiteta. »Skoda, da ne moremo več dalje čakati na gospoda Adversa. Pa vsaj to bo držalo, da bo naš obisk tukajle ostal nepozaben.«

»Prav gotovo,« je odvrnil trgovski sotrudenik.

152

domov ter ne bodo od njega zahtevali nobenega sodčka ruma. Ta drzni Mnombibis se je povzdignil za vojaškega preroka v vsej okolici. V prihodnje bo najbrž precej težko iznebiti se ga. Zatrudo je upal, da bo brodovje bojno razpoloženo in divje poslikanih vojščakov s sto in sto svetilkajočimi se sulicami, z bobni in ropotom odjadralo mimo Gallegovine naprej.

Don Ruiz je dal na »Fortunec« alarmno povelje, ki ga je slišal tudi kapitan Bittern. Zamorski čolniki so počasi združili mimo Gallegovine, medtem ko so veslači strahansko tulili. Nekaj je moralo pregnati njihov strah pred belim možem. Njegov prestiž na Gallegovini je bil na tleh. Ferdinand je slutil zakaj. Na prednjem koncu dolgega črnega bojnega čolnika je plesal neki mož z belo pomazanim obrazom in s peklenskim smehom na ustnih ter spremljal vsako kretanje svoje roke, v kateri se je bleščalo srebrno razpelo. Brodovje se je spodaj pod zalivom strnilo in nato odplulo navzdol. Za zavojem pa so se vsi zbrali okrog Mnombibisovega čolna. Zdelo se je, da so se vojščaki zbrali k posvetu.

Ugled čarovnika se je silno dvignil. Saj ni pribil le belega čarovnika na njegovo lastno drevo, temveč je ukradel belemu možu tudi fetiš in ga sedajle držal v rokah. Tajna moč belega boga se je sedaj preselila vanj. Mnombibis in njegovo spremstvo je prevzela nevidna sila belega moža. Čutili so se nepremagljivi. Pa kljub temu se je v Mnombibisu pojavil dvom in bojazen, da bi se upal zavoziti mimo velike ladje, ki je bila opremljena s toliko topovi! Pa je imel takoj boljši načrt pri roki. Tam spodaj blizu Bangalanga je ležala manjša ladja. Njegov predlog, da bi »Einhorn« potegnil na kopno, je sežgali in bakrene dele med seboj razdelili kot plačilo, je izzval peklenski krah in pritrjevanje.

Mnombibisev načrt je obstal v tem, da bi mali čolniki obkolili »Einhorn«. Prav tak je bil njegov napad tudi na brata Francoisa, ki se mu je bil brez vsake težave posrečil.

Toda kapitan Bittern je bil pristaš Muggletona. 31. decembra 1800 je po vsem svetu živel le še 238 tih pomembnih svetnikov. Nikoli niso ti ljudje hoteli potegniti kratke. Celot v Angliji niso nikoli doživeli, da bi bil kdo izmed njih pripravljen na kak kompromis. Nikjer ni bilo v knjigi Ludviga Muggletona »Božansko zrealo«, katero je bil Bittern vsak večer prebiral, pristašem tega nauka rečeno, naj ne nudi nobenega odpora. Prav nasprotno. Kapitanu Bitternu je prav tako malo padlo v glavo, da bi se pustil križati, kakor da bi recimo držal pridigo morskim psom.

Ko so se pokazali spet na reki Mnombibis in njegovi čolni, je zalajal na krovu »Einhorna« glas, ki je bil podoben levjemu tuljenju. Nad vodo se je razlegel silen ropot, ko se je ladja zasukala ob

Od tu in tam

Veliko desetnadstropno palačo, ki bo imela v čelnem vogalu še tri nadstropja, bodo začeli graditi na spomlad v Belgradu. Svoj čas se je v prestolnici začela akcija za tako imenovano lastnino posameznih stanovanj ali celih nadstropij. Več ljudi, ki bi radi gradili hiše, pa zato nimajo na razpolago dovolj kapitala, se združijo, da s skupnim denarjem zgrade višjo palačo, pa potem vsak postane lastnik ali posameznega stanovanja ali pa celoga nadstropja. Tako se je ustanovila družba »Moj dom«, ki je zbrala med člani 18 milijonov dinarjev, s katerimi bo zgradila veliko desetnadstropno palačo na mestu sedanjega hotela »Metropole«. Stavba bo najvišja v Belgradu, kajti imela bo v čelnem vogalu, kakor pri nas nebotičnik, še tri nadstropne podlažje. Z nasveti so združnikom pomagali Bolgari, ki so več takih palač že zgradili.

10 let robije je dobil za ukradenega konja Jaka Šajnovič iz Srečke pri Belovarju. Nedavno je izmaknil iz hleva posestnika Žitriča krasnega konja in ga za malenkostni denar prodal. Pred sodiščem so ga presenetili nenavadno: senat mu je naložil kar deset let robije s trajno izgubo častnih državljanских pravic. In sicer, ker je bil Šajnovič že dostikrat zaradi tatvine kaznovan, pa se ni pobiljal.

Neverjetno praznoverni so vaščani v Krušarju pri Čupriji. Pred dvema letoma so si postavili pravoslavno cerkev, istočasno pa se je pojavila govorica, da bo prvi zakonski par, ki bi se v tej novi cerkvi poročil, kmalu umrl. Praznovernje je imelo med ljudmi silen odmev. Kratko in malo: nihče se ne bo poročil. Kar se jih je iz te vsi omožilo in oženilo, vse se je šlo poročiti v bližnjo župnijo. Noben par ne bo prvi. Cerkevna občina je morala nazadnje razpisati večjo denarno nagrado za tistega, ki bi se kljub bahjim čenčam poročil v domači cerkvi. Pa tudi ta napa ni uspela. Ni neverjetno, da se bo neumna bajka ohranila še naprej za vse pozne rodove.

Izredno veliko število spolno bolnih ljudi živi v Bosni. Največ obolelih je iz muslimanskih družin, v katere zaradi strogih verskih predpisov ni smel nikoli stopiti zdravnik. Boleden se je razpasal med družinami tako na široko, da ji pravijo zdravnik kar »družinska bolezen«. Higijenskim zavodom je pripadla velika naloga, da nepoučene ljudi spoznajo s izvorom bolezni in da jim dopovedo, kako in kje se širi. Zdravniške preiskave so ugotovile, da prenašajo bolezen v večji meri ženske kakor moški. Končno so morale oblasti odrediti, da se morajo vsi bolniki obvezno preiskati in potem zdraviti. Sprva so se muslimani zlasti upirali, da bi kak moški stopil v prostore, kjer so bivali ženske. Ko se je pa ta odpor polegel, so ljudje izprevideli nujno potrebo zdravljenja ter so začeli sami od sebe prihajati k zdravnikom ter voditi s seboj tudi svoje žene in pa otroke. V nekaterih krajih je bolnih nad polovico ljudi, ne glede na spol ali starost.

Na zverinski način je ubil in oplenił neznan razbojnik 80-letnega starca Antona Soltana v Kruhah pri Zagrebu. V soboto je prišla dopoldne mulekarija in hotela starca, ki je kot železniški upokojenec živel čisto sam zase, izročiti mleko. Vrata so bila zaprta, a na trkanje se ni nihče oglašil. Poklical je Soltanovega sina, ki je stanoval v bližini, da je vdrl v hišo. Našel je grozen prizor: Na tleh je ležal v mlaki krvi z zvezanimi rokami in nogami njegov oče — mrtev. Globoka rana na glavi je kazala, da je starca nekdo s topim predmetom pobil. Policija je po raznih okoliščinah ugotovila, da je bil starac ubit že pretekli četrtek, ko se je zvečer vrnil iz gostilne domov. Imel je namreč navado vsak večer obiskati v neposredni bližini se nahajajočo gostilno, ne da bi ob odhodu zaklenil svojo hišo. Razbojnik je za to starčeve brezskrbnosti prav gotovo vedel ter se v mraku vtihotopil v hišo. Računal je, da bo dobil veliko denarja, ker je bil Soltan silno varčen človek. Hranila knjižica, glaseča se na 80.000 dinov, ki je ležala ob truplu, pa je pričala, da je ropar hotel vse odnesti, pa se je premislil, čim je ugotovil, da je vloga bila vezana na geslo.

Pred oltarjem je zapustil svojo nevesto dvajsetletni Franjo Prstenc iz Dobrovnika v Prekmurju. Franjo je bil krasen fant, za katerim so se dekleta kaj rada ozirala. Mnogokateri je že obljubil zakon, pa se spet po nekaj tednih premislil. Slednjič pa se je le odločil, da se bo oženil. Doriej Klarič, svoji nevesti, je sveto obljubil, da ji bo ostal zvest do groba in da ne bo več škilil za drugimi ženskami. Sklenjena je bila poroka. V nevestinem domu je bilo vse živo in veselo. Toda poroka je bila določena na nesrečni 13. december. Zenin je prišel po nevesto in odpeljal se v cerkev. Tik preden je duhovnik pristopil k oltarju, pa jo je Franjo popihala brez slovesa. Svatje so se z užaljeno nevesto vrnili domov. Franjo je dejal, da si je v zadnjem trenutku premislil in da se ne bo še kmalu ženil.

Tajnost okrog bega srbskega hajduha Koreje iz zapore se je že pojasnila. Občlani so prijeli štiri njegove glavne pomagače, ki so razkrili tudi vse tajnosti ubitega razbojnika Koreja, ki je bil obsojen na smrt, je pred dobrim letom neke noči pobežal, naka je izginila za njim vsaka sled. Nihče ni vedel, kako se mu je beg posrečil. Uganka je bila rešena šele sedaj. Koreja je pregovoril nekega sojetnika, da je začel pazniku ponujati denar, če bo prepil razbojniku verige in rešetke na oknu. Ječarja Cicič in Petrovič sta po kratkem premišljevanju sprejela ponudbo, ki se je glasila na 100.000 dinarjev. Koreja je natančno popisal kraj, kamor je škril sto jurjev, ki jih je narpal pri nekem trgovcu, katerega je nekaj tednov preje ubil. Ječarja sta šla denar iskati in ga našla. Potem sta neko noč prepilila hajduku verige, da je pobežal. Oba ječarja sta bila aretirana in bosta za svojo pomoč prejela težko plačilo.

Svojega petletnega pastorka je ubil Gorča Ignjatovič iz Gradašnice pri Leskovcu. Dva brata, Marko in Krsto, sta zgodaj izgubila očeta. Njuna mati ju je mrzila ter se že nekaj tednov po moževi smrti poročila z Gorčo. Otroka, ki sta bila dediča precejšnjega posestva, sta bila materi in Gorči, ki je hlepel po njuni zemlji, trn v peti. Očim ju je neusmiljeno pretepnil in mučil, da bi ju čim prej spravil spiti. Nekega dne je zmanjkalo Marka. Ljndje so začeli šušljati, dokler ni nekdo zadeval prijavič sodišču. Preiskava je ugotovila, da je zverinski očiš pobil petletnega Marka in ga skrivaj zakopal pod nek grm na pokopališču. Imel je namen za Markom ubiti še Krsto in si potem prilaistiti vso njuno dedščino. Ker je bil zločin prekmalu odkrit, sta morala zverinska očiš in mati v zapor.

Od vojaške utrdbe do muzeja:

Otvoritev meščanskega dela mariborskega muzeja v gradu

Maribor, 18. decembra.

Maribor je danes slavil pomemben kulturni dogodek. Vršila se je otvoritev meščanskega dela mariborskega muzeja, ki se je iz dosedanjih neprimernih prostorov v Cankarjevi ulici preselil v stari mariborski grad.

Mariborski grad ima za seboj pestro zgodovino. Grad je nastal v drugi polovici 15. stoletja kot sestavni in ojačeni del mariborskega mestnega obzidja, ki je takratne Mariborčane branil pred vojaškimi nevarnostmi. V začetku 16. stoletja je Maribor doživel hud turški napad, katerega so hrabri Mariborčani uspešno odbili. Pri tem napadu je bilo vse mariborsko obrambno zidovje močno poškodovano in razdejano in je bilo zato potrebno temeljite obnove. Delo so poverili slovitemu arhitektu Domeniku del Aglio iz Italije. Svojo zlato dobo je grad doživel, ko je iz državnih rok prešel v last grofov Khislav. Ti so iz gradu naredili družabno središče in središče vse takratne mariborske uprave. V tem času je bil grad razširjen ob današnji Slovensko in Gregorčičevo ulico, ponovno pa je bil razširjen, ko je grad v 18. stoletju prešel v last grofov Brandisov. Ko je pozneje baron Tivcki kupil posestava in tudi grad grofov Brandisov, je grad začel izgubljati na svojem sijaju. Tivcki ga je namreč začel uporabljati za stanovanjske namene, kar je storil tudi zadnji grajski lastnik trgovec Berdajs. Grad bi brez dvoma še mnogo trpel, da ga ni kupila mestna občina, ki ga je hotela preurediti za magistratne namene. Ko je občinsko vodstvo prevzela sedanja občinska uprava, je grad odločila za kulturne cilje, ker bi preureditev za magistrat zahtevala preogromne stroške.

Občina je žrtvovala velike vsote, da se je grajska zunanost temeljito popravila, notranjost, zaenkrat l. nadstropje, pa preuredila za muzej, ki je sedaj v gradu dobil definitivno in vsem potrebam ustrezajočo dom, kakršnega ima malokateri muzej daleč naokoli ne le pri nas, marveč tudi v

inozemstvu. Prihodnje leto bo preurejena še ostala notranjščina gradu, da se bo mogel vanj preseliti ves mariborski muzej.

Danes dopoldne je bila otvoritev prvega dela preseljenega in na novo urejenega muzeja, namreč meščanske del. Med drugimi oddelki so slovesnosti prisostvovali mestni župan dr. Juvan, okr. glavar dr. Šiška, ki je zastopal bana dr. Natlačena, prevzvišeni gospod knezoškof dr. Ivan Jožef Tomažič, okrajni glavar Eiletz, predstojnik mestne policije dr. Trstenjak, predsednik okrožnega sodišča dr. Hudnik, podžupan Fr. Žebot, ravnatelj srednjih šol s profesorji, učitelji, odborniki in član muzejskega in zgodovinskega društva, univ. prof. dr. Stele iz Ljubljane, predsednik Prosvetne zveze dr. Hohnjec, stolni kanoniki, ravnatelj Franc Hrstelji in mnogi zastopniki raznih kulturnih organizacij.

Prvi je spregovoril predsednik Zgodovinskega in muzejskega društva prelat g. dr. Fr. Kovačič, ki je podal zgodovino obeh društev in mariborskega muzeja ter prosil g. župana, naj otvori nove muzejske prostore. Župan dr. Juvan je v svojem govoru poudaril, da je občina z veseljem dala grad na razpolago za mariborski muzej, ker zna ceniti kulturno in znanstveno delo. Z željo, da bi mariborski grad bil in ostal hram slovenske kulture, je muzej proglasil za odprt. Za g. županom je spregovoril škof dr. I. J. Tomažič, ki je zagotavljal, da se kot zastopnik cerkve veseli trenutka, ko Maribor dobiva tako veličastno središče vsega kulturnega dela. V muzeju bo nameščen tudi del za cerkveno zgodovino, ki je tako tesno povezana s celotno zgodovino Maribora. Svoj govor je zaključil z željo, da bi božji blagoslov spremljal delo in razvoj mariborskega muzeja. Nato je prof. Fr. Baš prečital pismo g. bana, ki izraža svoje veselje nad pomembnim kulturnim dogodkom v Mariboru. Gostje so si nato ogledali nove muzejske prostore, na katere so Mariborčani upravičeno lahko ponosni.

Petdesetletnica Državne tehn. srednje šole

Ljubljana, 19. decembra.

Letos poteka petdeset let, odkar je bila v Ljubljani ustanovljena tehniška srednja šola. Ob tej priliki je šola izdala 275 strani obsegačo, bogato ilustrirano, s statistikami in diagrami opremljeno priložnostno edicijo, ki jo je naslovlila »Spominska knjiga 1888—1938«. Ob 50 letnici izdala Drž. tehniška srednja šola — Ljubljana.

Petra in poučna vsebina knige

Prvi članek je prispeval direktor Jožef Reiser, ki je svoje poglavje »Zgodovina našega zavoda« obdelal mojstrsko. V krajšem sestavku »Današnji ustroj zavoda« se seznanimo s sodobno organizacijo dela na tej pomembni in ugledni šoli. O »Delovanju arhitektonsko-građenih oddelkov« nam nato govori inž. arch. Pavel Kryl. O »Delovanju strojnih oddelkov« inž. Stane Premelj. O »Delovanju elektrotehničnih oddelkov« inž. Viktor Turnšek. O delovanju mizarskega in strgarskega oddelka Adolf Dolak. O delovanju umetnostno-obrtnih oddelkov Saša Šantel. O delovanju ženske obrtne šole Angela Kravos-Lombar. O delovanju banovinske šole za glasbila Miha Mušič. O šolski zgradbi inž. arch. Fatur Dragotin. O številu učencev in o frekvenca na tem zavodu inž. Viktor Turnšek. O dijaških ustanovah in podporah Boris Jaklič. S seznamom učenega osebja na seznamu Vinko Košak. S seznamom absolventov in absolventk na Janko Jurančič. Vsi ti sestavki so zbrani pod skupnim zaglavjem, ki nosi naslov »Tehniška srednja, delovodska, moška in ženska obrtna šola v Ljubljani«. Ta odstavek je tudi najmočnejši in najboljše in v vsej knjigi.

Drugo poglavje (štirje so vsega skupaj) je posvečeno »Splošnim spisom«. Inž. Stanko Dimnik razmotriva o »Visokoskopskem študiju in absolventih tehniške srednje šole«. Njegove izvirne in pametne misli bodo deležne splošnega odobravanja. O »strokovni organizaciji diplomiranih tehnikov« razpravlja Maks Nedelko. Njegov sestavek nam nudi zanimiv vpogled v organizatorna prizadevanja mladih absolventov tega zavoda, hkratu pa nas opozarja na nekatere probleme, ki bodo morali biti pri nas na vseh način prej ali slej rešeni. O »absolventih delovodskih šol v praksi« nam govori Ivan Mihelič. Njegova opazovanja so prav zanimiva. Saša Šantel, naš znani slikar, razpravlja v zelo poučnem in preglednem članku o razvoju »Od umetnostno-obrtnega šolstva do umetnostne

akademije«. Angela Kravos-Lombar pa nas pouči o ženskem obrtnem šolstvu v dravski banovini.

Tretje poglavje nosi naslov »Obrtno in tehniško-industrijsko šolstvo v dravski banovini«. V prvem članku razpravlja o »Obrtnem in industrijskem nadaljevalnem šolstvu« s tehničnimi izvajalji Mihajlo Presl. O »Tekstilni šoli v Kranju« nas nato informira dr. inž. Franjo Kočvar. Bogomir Ogorelec nas nato v tretjem članku seznani z državno moško obrtno šolo za pletarstvo v Ptuj in z njenim vplivom na pletarsko obrt kot domačo industrijo. Tega članka bodo mnogi veselili, saj so bili široki krogi pri nas o pletarstvu le bore malo in še to od silne površne poučeni. Božo Račič nato govori o državnem osrednjem zavodu za žensko domačo obrt v Ljubljani. O mestnem dekliskem zavodu »Vesnič in ženski obrtni šoli v Mariboru« razpravlja Marija Rapoc. Adolf Dolak piše o bivši strokovni šoli za mizarstvo v Kočevju, o bivši puškarski šoli v Kranju govori Janko Ravnik, o bivši učni delavnici za košarstvo v Radovljici Leon Patik; o pospeševanju obrti in o strokovnih tečajih Zbornice za trgovino, obrt in industrijo piše dr. Josip Pretnar. Vsi ti sestavki so pisani zelo živo in izredno zanimivo. Pisci so nam tod predložili zelo dragocen material, iz katerega bo lahko črpal podatke še marsikdo pri nas.

Najmanjše je četrto poglavje, ki je naslovljeno »Obrtno in tehniško-industrijsko šolstvo v Jugoslaviji«. V tem poglavju se seznanimo s tehniško srednjo šolo, z delovodskimi šolami, z moškimi obrtnimi šolami, z ženskimi strokovnimi učiteljišči, z ženskimi obrtnimi šolami in s specialnimi ženskimi šolami za čipkarstvo, preprogarstvo in drugo.

Tako vzgledno urejene in s tako tehničnimi članki opremljene jubilejne edicije pri nas zlepa ne more pokazati kakšna ustanova. Vidi se, da so se delavci in sestavljalci te »Spominske knjige 1888 do 1938« vrgli na svoje delo z vso ljubeznijo ter se z vso vsemoto in vestnostjo lotili vsakega pomena. Zamudno sestavljanje statistik in risanje diagramov, proučevanje zapisov iz preteklosti in vesten študij — vse je to delo delo z vzgledno marljivostjo skupni stvari v prid. Uspeh pri takem res vsestranskem prizadevanju ni mogel izostati. Nastala je edicija, katere značaj je daleč več kot samo priložnostni. Knjiga državne tehniške srednje šole v Ljubljani je dragocen prispevek k poznavanju našega obrtnega in strokovnega dela. S pridom je bodo vzeli v roko ljudje iz stroke, zelo informativna in zanimiva pa bo tudi laiku.

Zaključek ligaških tekem za letos

Z ligaškimi tekmami smo za letos pri kraju. Do 5. marca 1939 se bodo tako nogometaši kot tudi gledalci morali zadovoljiti s čim drugim.

Zagrebski akademiki so proti Varaždinem že v soboto tudi uspeli komaj na polovico. Sobotna tekma v Maksimiru v Zagrebu med obema kluboma je bila prava muka tako za onih borih 100 gledalcev, ki so jo gledali, kot za onih 22 igralcev s sodnikom vred, ki so se podili po nemogočem in zmruženem igrišču za žogo. Neodločen rezultat 0:0 pa pomeni za Hašk precejšen neuspeh. Hašk je z 14 točkami ostal na petem mestu, kot je bil prej. V Sarajevu ni bilo presenečenja. Zmagal je BSK s tesnim rezultatom, ki mu je pa vendar prinesel dve celi pikli. BSK si je z današnjo tekmo še močnejše utrdil položaj na vodstvu; v njem gledamo danes lahko že z vso gotovostjo državnega prvaka. Pred drugoplasirano Jugoslavijo je pa kar za celih 5 točk.

V Belgradu je Gradjanski premagal Jedinstvo z 2:0. Toda zmagu mu ni prav nič pomagala. Ostalo še kar na četrtem mestu, čeprav ima 17 točk. Pred njim sta i Jugoslavija i Hajduk, vsak z eno točko več. Med temi tremi klubi bo pa zelo ostra tekma za drugo mesto. Bomo videli, kaj bodo ti trije klubi pokazali prihodnje leto. Za drugo mesto v prvenstveni tabeli imajo vsi enake izgleda.

V drugi tekmi je proti pričakovanju zmagala zemunska Sparta z enim golom razlike nad Baskom. Rezultat je 1:0. Sparta, ki je danes zadnjič igrala pod svojim imenom, je dosegla zelo lep uspeh — ostala pa je vendar še na zadnjem mestu. Morda se bo po fužiji zemunskih klubov bodoči SK Zemun odrezal kaj boljše. Najbrže pa tudi ne.

V Skoplju je beležil Hajduk lepo zmago. Rezultat 5:2 za Hajduka dober. Gradjanski iz Skoplja je brez dvoma najboljši med vsemi novimi klubi.

Prvenstvena lestvica do pomladi pa je naslednja:

BSK	13	10	3	0	39:11	23
Jugoslavija	13	8	2	3	26:13	18
Hajduk	13	7	4	2	32:18	18

Gradjanski (Z)	13	8	1	4	29:11	17
Hašk	13	5	4	4	24:17	14
Jedinstvo	13	6	1	6	24:25	13
Slavija (S.)	13	5	2	6	23:23	12
Bask	13	3	5	5	14:18	11
Ljubljana	13	3	4	6	12:23	10
Slavija (V.)	13	2	3	8	16:31	7
Gradjanski (S.)	13	3	1	9	17:39	7
Sparta	13	2	2	9	12:39	6

Poceni so se izmazali Belgrajčani

Ljubljana, 19. dec.

Tako poceni, kakor se je včeraj s točko izvele iz Ljubljane belgrajske Jugoslavije, se pa že zlepa od nas ni kdo izmazal. 0:0 je igrala z Ljubljano, ker je imela pred svojim golom še nevidno ter neslišno srečo in sodnika, ki je bil enako nogometno neveden kakor pristanek. Tekma ni bila posebno zanimiva, v splošnem je bila odigrana docela v prijateljskem duhu. Hudi mraz je slabokrvnejšim igralcem obeh moštev vzdel borbeno zagrizenost in voljo, pa niso dali iz sebe tega, kar bi bili sicer ob običajnih razmerah prav gotovo dali. Belgrajčani so se sicer pokazali za tehnično dobro podkovano in lepo uigrano moštvo, pred golom pa absolutno niso bili nevarni. Preveč so petljali in dribljali; tak sistem jim ne bo prinesel uspeha, razen če bodo — kakor doslej — imeli v prvenstvenem tekmovalstvu trajno srečo. Moštva je mnogo slabše kot Hajduk ali Hašk, da ne govorimo o zagrebškem Gradjanskem. Najboljše moči ima v izbornem, a suravem Angjelkoviču, v centerhalfu, v stranskem halfu Djokiču, v srednjem napadalcu Petroviču (ki pa je pretirano nagnjen k neoprednemu driblingu, k čemur ga zapeljuje njegov res izredni tehnični repertoar) ter v nadarjenem mladem levem krilu Stevkovu.

Ljubljancem je mraz bolj zlezel v kosti kakor gostom. Nič prav se niso utegnili ogreti. Kljub dovolj mlajni gri pa so si ustvarili štiri čiste, zrele strani. Dve sta bili odstranjeni po redčih z abso-

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Temperatura	na višini	na tleh	Relativna vlaga	Oblačnost	Veter	Padevine
			na višini	na tleh			0-10	(smer, jakost)	m/m vrsta
Ljubljana	766,6	-5,4	-10,6	67	10	SSW	—	—	—
Maribor	769,0	-9,4	-13,4	80	10	N	1,0	—	sneg
Zagreb	772,0	-5,0	-11,0	60	10	E	—	—	—
Belgrad	772,7	-1,0	-12,0	90	10	E	—	—	—
Sarajevo	770,7	0,0	-10,0	70	10	NE	—	—	—
Vis	763,2	1,0	-6,0	90	10	N	—	—	—
Split	764,0	3,0	-3,0	50	1	NE	—	—	—
Kumbar	762,4	6,0	-2,0	80	10	N	3,0	—	dež
Rab	766,2	1,0	-6,0	50	4	E	—	—	—
Dubrovnik	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Vremenska napoved: Večinoma oblačno in mrzlo vreme. Ponekod bo nekoliko snežilo.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od sobote do danes: V soboto je bilo iz noči do 6.15 popolnoma oblačno. Ob 6.15 se je pričelo na vzhodni strani polagoma jasiti, bilo pa je do 8.30 večinoma oblačno; ob tem času pa se je tekoma 10 minut skoraj popolnoma zjasnilo. Ob 10.40 pa je bilo jasno. Ves popoldan je bilo večinoma jasno, le včasih so se pojavile manjše plasti srednjih oblakov. Od 17. dalje pa je bilo popolnoma jasno. Ves dan je pihal zmernen jugovzhodni, zvečer pa vzhodni in sever. Največja temperatura je znašala 2,0 stopinj C.

Včeraj je bilo ponoči in ves dan popolnoma oblačno. Zjutraj od 8.30 dalje je padlo od časa do časa nekoliko snežilo. Ves dan, kakor tudi ponoči, je pihala precej močna burja. Najnižja temperatura je znašala v mestu — 8,8 stop. C, izven mesta pa — 11,3 stop. C.

Koledar

Danes, ponedeljek, 19. decembra: Nemežji. Torek, 20. decembra: Liberat.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Nj. Vel. kralj Peter II. je blagovolil prevzeti pokroviteljstvo XIX. mednarodnega spomladanskega ljubljanskega velesejma, ki bo od 3. do 12. junija 1939 in jesenske velesejmske prireditve »Ljubljana v jeseni«, ki bo od 2. do 11. septembra 1939.

Znižano vožnjo 50% je odobrila generalna direkcija državnih železnic v Belgradu vsem posestnikom spomladanskega in jesenskega velesejma v Ljubljani. Za spomladanski velesejem velja ta ugodnost za potovanje v Ljubljano od 31. maja do 12. junija, za povratek pa od 3. do 17. junija 1939. Za jesenski velesejem velja znižana vožnja od 28. avgusta do 11. septembra oziroma za povratek od 2. do 16. septembra.

Prikrivalec tečaje za krojače in krojačice v Ljubljani, prireditelj kralj, banaska uprava v prostorih tehniške srednje šole. Tečaje bo vodil obrtni učitelj Knefel Alojz. Interesenti naj prijavijo svojo udeležbo osebno ali pismeno najkasneje do 7. januarja 1939 krajevski banški upravi, VIII. oddelku, Erjavčeva ul. št. 12, kjer bodo tudi vse podrobne informacije.

»Dogodki zadnjih dvajset let širom sveta« je naslov ekloptičnega predavanja, ki ga bo imel v torek 20. decembra ob 8 zvečer ob krasnih slikah prof. dr. Vinko Sarabon na XXII. prosvetnem večeru Franciskanske prosvete M. O. Vstopnice po 3 din v pisarni »Pax et bonum«. Člani popust.

Opozorjamo na današnjo produkcijo govecev drž. konservatorija, ki bo začela ob četrtni 7 v veliki filharmonični dvorani. Slavnostna produkcija je v proslavo 20 letnice kraljevine Jugoslavije. Podroben spored je v knjigarni Glasbene Matice.

Ljubljansko gledališče

Drama — Začetek ob 20.

Ponedeljek, 19. dec.: Zaprt.

Torek, 20. dec.: Zaprt.

Sreda, 21. dec.: »Brezov gaj«. Red Sreda.

Opera — Začetek ob 20.

Ponedeljek, 19. dec.: Zaprt.

Torek, 20. decembra: »Jolanta«. »Gianni Schicchi«.

Red B.

Sreda, 21. dec.: »La Boheme«. Gostovanje tenorista Christy Solaria. Izven.

Božično igro »Kralj z neba« — sedem znamenit ob času rojstva Kristusa Kralja, ki jo je episkop Edvard Gregorin, član ljubljanske drame, bodo uprizorjali v Narodnem gledališču v Ljubljani. Igra prikazuje v živih in slikovitih prizorih dogodke, ki se odigravajo v taktatnem Bellehemu in Jeruzalemu: Pri Mariji v Nazaretu, na bellehenskih pašnikih, v noči oznanjenja Jezusovega rojstva, ob prihodu Modrih z Vzhoda, v Herodovi palači in v templju. Nastopajo: Angel Gabriel, Marija, Jožef, pastirji, kralj Herod, Rimljani, veliki duhovniki, pesalke, stražarji, otroci. Veliko število sodelujočih. Dejanje spremljajo: pozvane, trobente, rogovi in petje. Glasbo za to je zložil g. prof. M. Tome. Režira avtor g. Edvard Gregorin. Prva uprizoritev te izvirne božične igre bo na Božič, 25. decembra popoldne ob 15 v dramskem gledališču.

lutno nedovoljenimi sredstvi, — sodnik pa se za prestopka še zmenil ni. Ta mož nam je danes vzel eno točko. Premislili si bomo, preden ga bomo spet kdaj vzeli v Ljubljano. Dve pa je pokvaril nespreni, raztreseni in zbegani Janežič, ki je bil včeraj šibak kakor že dolgo ne. Najboljše se je držala ostra ožja obramba, ki je imela idealnega pomočnika v centerhalfu Sereerju. Ugajal je tudi Boncelj. V napadu je bil Erber sprva kar v redu, v drugem polcasu pa so ga rdeči vzeli na muho ter so mu vse sproti pošiljali v oči, čim so le utegnili. Pupo in Cankar sta bila pridna; drugi pa je bil proti kolosom precej premajhen, pa tudi mraz ga je huda vil. Opravi pa je naloge v slogu ostalih. Grintal je bil dovolj dober; pokvaril pa je z nesmotrenim predlozkom k Erberju prav lepo šanso. Pred pičlimi tisoč igralci je to — bolj prijateljsko kakor prvenstvena tekma — sodil Zagrebčan Jelinič, ki je sodil kakor sodi atodstotni laik. Pri nas je temu možu za vselej odzvonilo. V bodoče naj rajši sodi divjim klubom, če se že ne more na noben način odtrgati od piščalke.

„Zakaj pa naša Winnie ne bi bila Shirley Temple?!”

1500 jih je poskusilo svojo srečo, pa so vse vtaknili v — arhiv

»Zakaj ne bi tudi moja hčerka tako sijajno zaslužila, kakor slovita mala filmska igralka Shirley Temple,« tako si misli marsikateri mati v Ameriki, pa celo v Evropi. In nič drugega namenja ni bila neka tovarniška delavka Webster, doma iz Detroita. Poslala je svojo osemletno hčerko enostavno v Hollywood ter ji obenem izročila pismo za ravnatelja velikega filmskega podjetja. Pismo je bilo napisano zelo preprosto, saj ga je napisala mati-delavka. V njem je bilo napisano, da ima ta njena hčerka, ki jo pošilja v Hollywood, prav tako velike sposobnosti za nastopanje v filmu kot slovita Shirley Temple, in da jo zato brez skrbi lahko sprejmejo med filmske igrice ter ji dajo na teden vsaj tisoč dolarjev plače.

Ni pa se mati Websterjeva malo začudila, ko ji je kmalu zatem stražnik pripeljal njeno hčerko nazaj, seveda brez tisoč dolarjev tedenske plače.

Mala Winnie, kakor je bilo ime tej osemletni deklici, pa ni edina, ki bi si rada pridobila enak sloves in seveda tudi enako plačo kot Shirley Temple. Še tisoč pet sto je takšnih. Nenadoma se je pojavila ta armada novih malih filmskih igrak tedaj, ko se je po Ameriki zvedelo, da dobiva prava Shirley Temple na teden nič manj kot 7500 dolarjev plače. Tedaj so se oglasile iz vseh krajev Združenih ameriških držav matere, ki so začele pripovedovati, da njihove male hčerke niso nič manj lepe, nadarjene in tudi nič manj otroške kot mala Shirley Temple. Čim so zvedele, koliko zasluži ta izredni filmski otrok, so se tako rekoč s prvimi vlakom podale v svojimi hčerkami v Hollywood, da poskusijo svojo srečo. Prej so jih seveda lepo umile, jim dale narediti najmodernejše pričeške ter jih tudi kar najlepše in najbolj sčrkanoe oblekle. Toda, izkazalo se je, da si ne more vsak tako naglo pridobiti takšne slave, kakor si jo je pridobila Shirley Temple. Matere pa so dosegle vse le to, da so v Hollywoodu njihove otroke zapisali ter ta zapisana imena vtaknili — v arhiv, da bi pozneje, če bi morda potrebovali novo malo filmsko igralko, lahko obvestili to ali ono, naj se čimprej oglasi v Hollywoodu. In od tedaj čaka že na »veliko vlogo« tisoč pet sto malih Američank.

Tudi v Evropi je danes že znano, da Shirley Temple žanje svojo veliko slavo že tri leta. V teh treh letih je postala celo bolj znana in bolj pri-

ljubljena filmska igralka, kakor pa na primer Marlene Dietrich, Greta Garbo, Clark Gable ali pa Robert Taylor. To slavo ocenjujejo najzanesljivejše po ogromnih vsotah, ki prihajajo dan za dnem v blagajno povsod, kjer vrte kak film, v katerem nastopa mala Shirley.

Koliko pa prav za prav zasluži Shirley Temple

Skoraj se zde neverjetne visoke številke, ki označujejo plačo male, pa že tako slavne igralkice. Pravi, da ta otrok pri svojih devetih letih zasluži, opiroma dobi pol milijona dolarjev plače, kar bi bilo v našem denarju nekako 25 milijonov dinarjev. Poleg tega pa ima še postranske zaslužke od raznih reklam, pri katerih se poslužuje njenega slovitega imena. Svoje tako slavno ime se ne posodi kar tako, tega se seveda zaveda tudi Shirley Temple, pač pa je treba za takšno stvar odšteti tudi težke stotisoče dolarjev. Zato ni prav nič čudno, da si je plavalas Shirley že s svojimi devetimi leti postavila krasno vilo, kakršnih ni mnogo. Okoli vile je diven park, plavalni bazen in še mnogo drugega, kar spada zraven. V svoji vili ima Shirley ogromno igrac, med njimi nič manj kot 250 malih punčk. Toda vse tiste matere, ki so pripeljele v Hollywood svoje hčerke ponujajo za filmske igralkice, so menda prepričane, da vse to premoženje ni last male igralkice same, pač pa njenih staršev, kajti mislijo si, kaj naj vendar počne otrok s tolikšnim denarjem. Toda, motijo se. In v tej svoji zmoti so tudi pripeljele svoje hčerke v Hollywood. Vsa plača, ki jo dobiva mala Shirley, pripada njej sami in pravijo, da tudi sama z

njo razpolaga, seveda nekoliko že po nasvetih izkušenejših staršev. Včasih je bilo res tako, da so denar, ki so ga zaslužili nedolletni filmski otroci, pobrali njihovi starši, toda zdaj so ameriške oblasti naredile temu konec. Denar, ki ga kdo zasluži, je tudi njegov in nihče nima do njega pravice, niti starši sami ne. Toda tudi otroci, ki nastopajo v filmu, tega denarja ne dobe takoj »na roko«. Polovico ga izročijo seveda staršem, da za otroka »skrbijo, drugo polovico pa vložijo v poseben zavarovalni sklad, iz katerega ga filmski igralci lahko dvignejo šele tedaj, ko postanejo polnoletni. Tudi delovni čas malih filmskih div je natančno določen. Filmanje se sme začeti šele ob 9 dopoldne in sme trajati do 5 popoldne. Med tem časom pa mali filmski igralci hodijo tudi v šolo. Kadar so ti otroci preveč zaposleni pri filmanju, izkoristijo njihovi šolski učitelji odmore za pouk. Poučujejo jih kar tam v bližini, da bi otroci ne izgubili preveč časa, če bi morali hoditi predaleč v šolo.

Treba je ustvarjati, ne samo „igrati“

Vse tiste matere, ki so pripeljele svoje hčerke v Hollywood na ponudbo, so se morale že tedaj, ko so se mudile v tem, prepričati, da mala Shirley Temple ni navaden otrok, pač pa ima izredne sposobnosti, s kakršnimi se njihovi otroci ne morejo za zdaj še ponašati. In se najbrž tudi nikdar ne bodo, kajti te velike sposobnosti morajo biti človeku že prirojene. Prepričati so se morale na svojo žalost tudi o tem, da ta čudoviti otrok pred filmsko kamero ne samo »igra«, ampak tudi »ustvarja«.

Ta vražja sladka trav'ca!

Ponekod na Kitajskem imajo posebna društva, ki so si stavila za nalogo, da tamkajšnje ljudstvo moralno dvignejo na višjo stopnjo, kakor pa je zdaj. Na žalost pa pri večini tistih ljudi, zaradi katerih so bila društva ustanovljena, ni nič kaj pravega razumevanja za visoke cilje, ki so si jih stavila ta društva.

Tako je pred nedavnim to društvo v Šanghaju uprizorilo pravcati bojni »pohod na nikotino«, ozioroma na vse tiste, ki ga uživajo. V mogočnem sprevedu so korakali po šanghajskih ulicah tisoči nekadičev in tistih, ki so imeli trdno voljo, da se kaditi odvadajo. Na čelu spreveda je igrala godba. Vsi, ki so korakali v sprevedu, so nosili s seboj v škafih vodo. Nenavadni spreved je povzročil po mestu veliko veselja in navdušenje. Škafje so nosili s seboj zato, da bi vanje zmetali svoje cigarete vsi tisti, ki so tedaj na ulici kadili. Ta želja ljudi v sprevedu je bila v mnogih primerih tudi uslišana. Nekateri, ki so bili celo strastni kadilci, so tedaj zmetali v te škatle svoje ljubljene cigarete, kakor da imajo najboljši namen, da se za vselej odvadajo kaditi. Člani društva, ki je napovedalo boji nikotinu, so bili sprva silno veseli, ko so videli med kadilci toliko razumevanja za njihovo stvar. Niso pa bili malo razočarani, ko so po obhodu skozi mesto hoteli ugotoviti, koliko cigaret so jim prav za prav ljudje zmetali v škatle. Prešteti so jih hoteli zato, da bi lahko podali poročilo o uspehu svojega društva. Toda, na žalost so morali ugotoviti, da so šanghajski kadilci metali v škatle samo kratke ogorkice, ki bi jih bili

tudi drugače zmetali po tleh, čeprav ne bi bilo tega navdušenega spreveda. Le en sam je dobil v svojem škafu nekoliko daljšo cigareto, iz katere bi bilo morda mogoče le še dobiti nekaj dimov.

Kitajska je le Kitajska. Če bi na primer komu v Ameriki prišlo na misel, da bi organiziral takšen spreved, bi gotovo pozneje v škafih našli kaj več, če ne morda celo cigare. V Ameriki se mora namreč vse posrečiti. Tam bi ljudje najbrž vse zmetali proč, samo da bi bili — nekaj posebnega.

Tri besede, s katerimi greš lahko okoli sveta

V London se je po dveh letih vrnil 26 letni Allan Pendlebury, ki je v tem času prevozil s svojim kolesom 45.000 km poti. Pot, ki jo je prevozil z ladjo po morju, tu ni vsjeta.

Na svoji poti okoli sveta je ta mož mnogo doživel. No, pa saj je s tem namenom odšel na pot. V žepu je tedaj imel 200 angleških funtov — približno 50.000 dinarjev — kar za tako dolgo pot na vse zadnje niti ni tako zelo mnogo. Imel pa je precej težave s tem, ker ni znal in se danes tudi ne zna drugega jezika kot angleščine. Pa si je vseeno znal pomagati. V jeziku tistih narodov, skozi katerih dežele je potoval, je dal prestaviti le najvažnejše tri besede, ki bi jih rabil na svojem potovanju, to so besede »kruh«, »voda« in »spati«. S temi besedami je čisto dobro izhajal, tako zatrjuje zdaj pa svoji vrnitvi v London. Dalje pravi tudi tole: »S policijo sem se povsod še dosti dobro razumel in še celo s perzijskimi roparji, ki so me hoteli najprej napasti z noži, potem pa so se kmalu prepričali, da bodo pri meni slabo odrezali. Nisem pa prav nič zadovoljen s cestami, po katerih sem moral voziti v vzhodnih deželah. Najslabše so seveda tiste, ki vodijo skozi puste in zapuščene pokrajine ter gorske predele. Tudi mojemu kolesu niso bile nič kaj všeč in se mi je večkrat uprl. V Bagdadu so mi povedali, da sem prvi Evropejec, ki je kdaj prevozil s kolesom to pot po tamkajšnjih pustinjah. Predno sem se pripeljal v Bagdad, me je zalotil silovit vihar, tako da sem skoro že dvomil o tem, če bom sploh kdaj prišel v to mesto, ali pa še celo kam dalje. Arabci so bili z menoj zelo vljudni in so mi celo ponudili voz, da bi se peljal. Pa sem moral to odkloniti, kajti to bi bilo proti mojemu namenu, da se po euhem vozim samo s kolesom. Sicer pa sem s svojimi doživetji zelo zadovoljen. Prepričan sem, da so te moje ekuzije s potovanja okoli sveta več vredne, kakor vse tisto, kar bi se morda naučil na univerzi, če bi kdaj hodil v tako visoko šolo.«

Programi Radio Ljubljana

Ponedeljek, 19. dec.: 12. Pisanje polje (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.30 Opoldanski koncert Radij, orkestra — 14. Napovedi — 18. Zdrava ura: Zgodovina psihatrije (dr. Bogomir Magajna) — 18.20 Koroske narodne pesmi (plošče) — 18.40 Zimski ljudski svetniki (g. Boris Orel) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Lirika Džure Jakšiča (Siniša Kordić) — 19.50 Zanimivosti — 20. O pevski tehniki in o motnjah glasu (ga. Ivanka Negro-Hrastova) — 20.20 Večer Viktorja Parme. Sodelujejo: gđ. Milica Polajnar (soprano), g. S. Banovec (tenor), mešani zbor »Sloga« in Radijski orkester. Dirigent g. Herbert Svetel — 21.15 Reprodukcijski koncert: Godbe grenadirske garde — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Prenos lahke glasbe iz restavracije Emona.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Okraj Murska Sobota

Št. Občine	Število vol. upr.	Volilo je	JRZ Bajlec	Kranjec	Maček Talanji	Skupaj	Ljotič Šimnovec
1. Bodonci	791	414	50	235	129	364	—
2. Cankova	528	370	350	20	—	20	—
3. Gor. Petroveci (2)	1072	642	327	146	169	315	—
4. Grad (2)	1337	713	396	102	215	317	—
5. Križevci (2)	1129	467	198	253	16	269	—
6. Kupšinci	424	228	110	114	4	118	—
7. Kuzma	866	344	117	218	9	227	—
8. Martijanci (2)	1138	594	381	168	45	213	—
9. Murska Sobota	1247	709	557	149	3	152	—
M. Sobota, okolica	988	535	501	20	14	34	—
11. Pečarovec	966	455	195	28	231	259	1
12. Pertoča (2)	1163	577	524	41	22	63	—
13. Puconci	753	419	141	176	102	278	—
14. Rogoševci	1021	551	174	32	345	377	—
15. Selo v Prekm. (2)	1134	477	336	68	73	141	—
16. Šalovci (3)	1148	662	618	8	36	44	—
17. Tišina	967	563	506	39	18	57	—
Skupno	16672	8720	5471	1817	1431	3248	1

Okraj Litija

Št. Občine	Število vol. upr.	Volilo je	JRZ dr. Lavrič	dr. Lončar	Maček Arh	Strman	Skupaj	Ljotič Sedlar
1. Dole	250	191	183	—	—	8	8	—
2. Kresnice	389	312	292	—	6	14	20	—
3. Krka	468	335	230	104	—	1	105	—
4. Litija (3)	1361	927	771	1	75	61	137	19
5. Mlinše	296	248	236	—	10	2	12	—
6. Polšnik	445	280	222	2	10	42	54	4
7. Primskovo	208	189	186	—	—	3	3	—
8. Stična	734	585	525	18	27	15	60	—
9. Sv. Križ	480	353	330	—	—	23	23	—
10. Smartno	640	481	436	1	3	38	42	3
11 a. Sv. Jurij pod K.	257	186	182	—	1	3	4	—
11 b. Dobovec	200	106	76	1	—	29	30	—
12. St. Vid pri Stični	774	601	583	5	6	7	18	—
13. Trebeljevo (3)	442	386	377	—	1	8	9	—
14. Vače	246	206	161	—	3	42	45	—
15. Veliki Gaber	423	332	302	2	3	25	30	—
16. Višnja gora (2)	676	587	570	3	2	1	6	1
17. Zagorje (3)	2424	1502	843	89	465	54	608	51
Skupno	10713	7807	6515	226	612	376	1214	78

Norman Railly Raine:

JUNAŠTVA ROBINA HOODA ZGODOVINSKI ROMAN S SLIKAMI

Kraljevski gozd je bil ta čas stoprav zalit z rdečkasto-oranžno predvečerno sončno svetlobo. Sonce se je kradlo skozi gosto vejčje samih prastarih hrastov in redkih bukev z zadnjim dnevnim razkošjem. Božalo je sočno zelenje drevesnih krou in z mahovino obrasla debela, da se je zdela kot bi po njih šel sijaj nekega velikega in skrivnostnega bitja. Ponekod so se ti slovesni žarki sončne svetlobe ožili, drugod pa spet širili ter razstijali na zeleno, mehko zemljo vijugaste, rumenkasto-zelenkaste maroge in proge kakor pota, po katerih bodo prav kmalu prišli nočni duhovi. Zdaj je prišel čas, ko se bo zverjad po paši spuстила k vodi, ki z visoke jase udarja in kipi kakor bi se iz zemlje na svetlobo kotljala sama najdrobnejša biserna zrnca. Zdaj bo prišel k vodi tudi jelen, ki se bo napil, potem pa mirno legel in prespal noč, ko pa bo pričakoval jutra, pa se bo s kovinskim krikom javil soncu in dnevu ter priklical samico na pašo.

Na jaso je stopil ogromen jelen s široko razraslim rogovjem; ozrl se je previdno na vse strani, stegnil in visoko dvignil glavo, razširil nozdrvi in ker ni ničesar sumljivega ne slišal ne opazil, zavil proti grčku. Niti slutil ni, da tam preži naj smrtni. Kako bi bil tudi slutil? Saj plemiči in kralj ne love zverč in ponoči še manj; za to zabavo izrabljajo

dan in pogon. Toda vitorogega jelena čaka na rogovilasto grbastem hrastu skrbno skrit med zelenjem, tesno prislonejen k zaviti veji, podobni človeku, ki spi, ne lovskemu tatu, ki budno pazi, da mu plen ne bi ušel, človeku droban, nedolžnega obraza, dobrodušnega pogleda in prav gotovo mehkega srca. Prav gotovo ne bi počel tega, kar počenja, če ga ne bi bila k temu prisilila potreba. In ko stopi ponosna žival čisto na jaso, ki jo je obilil prav ta hip zadnji sončni žarek, se človek nalahno dvigne, previdno potegne puščico na loku, pomeri in sproži. Puščica je siknila, žival se je vzpela, udarila z zadnjima nogama, da je zabobnelo, kakor če bi kdo udaril z batom po tleh, potem pa se je z zamolklim krikom zgrudila na zemljo. Globoko v tilnik se ji je bila zapčila puščica, oči lepe živali pa so se zakalle, ovlažile in ugasilile. Spretno kakor veraica se je spustil človek z grčave, zakrivljene veje, v hipu vrgel lok v travo in stekel k jelenu.

Zamolkli padec in predsmrtni jelenov krik sta vzdramila sira Guya iz zamišljenosti. Pogledal je Dickona. Dobro je poznal lov in znana mu je bila vsaka sprememba v jelenjem klicu. Zato je takoj postal pozoren; ta padec in ta krik sta mu bila videti močno sumljiva.

»Za menoj, Dickon!« je ukazal svoje-mu slugi; ostalim pa je velel: »Kakajte

tul« Vzpodbodel je konja ter odjahal v tisto smer, odkoder je bil zaslislal padec in krik. V večernem miru je odmeval konjski dir po gozdu tako razločno in jasno, da si je dejal človek, ki je teklen proti mrtvi živali, prav gotovo me sledi kraljevski ljudje. Poskušal je steči stran, se skriti v goščo in se tako izogniti zlu, ki ga je čakalo, če bi ga ujeli. Vedel je, da smrti ne bi mogel uiti. Orožje smejo nositi samo Normani in plemiči, saksonska gmajna pa sme imeti kvečjemu kre-

»Munch«, odgovori mož in se vzravna... (Foto: Warner Bros.)

pelo, krajšo in debelejšo palico. Dohiteli so ga. Vrgel se je na tla, obraz skoraj zagrebel v travo, ki je dišala po večerni svežini ter se v tem hipu docela predal svoji usodi. Dickon je skočil s konja in dvignil ležečega človeka, sir Guy pa je, ne da bi količikaj spremenil svojo logo držo, nanj zarjul:

»Kako ti je ime, saksonske ščeno?«

»Moje ime je pošteno!« odgovori mož — ostro in samozavestno. Niti sence strahu ni bilo v njegovem glasu, ko je trdo in kljubovalno pogledal siru Guyju v oči.

»Pazi, kaj govoriš! Pred seboj imaš sira Guyja!« se zadere nanj Dickon in ga silovito udari v obraz. To pa lovskega tatu ne prestraši niti malo. Le še drznejši in trši postane.

»Njega in hudiča je rodila ista mati!« zavpije lovski tat ob tem udarcu, ki ga je bil prenesel popolnoma mirno.

»Vprašam te, kako ti je ime?« ponovi ostro sir Guy.

»Munch!« odgovori možak ter se vzravna, čeprav ga je bil Dickon vnovič z vso silo udaril.

»Kraljevsko divjačino ubijaš!« povzdigne glas sir Guy.

»Mar naj se stegnem od lakote... zaradi vas, normanski razbojniki?«

Vnovič ga je udaril za te besede surovi Dickon, tokrat pa tako, da ga je obilila kri.

»Kar ubijte me, preden pa za vselej umolknem, vam bom povedal vse, kar mislim!« mirno reče Munch ter se, čeprav majhne rasti, še bolj vzravna in pogleda ostro in svobodno Guyju v oči.

»Nas Saksonce zdaj mučite z lako-

to... toda le počakajte malo... vrnil se bo kralj, potem pa...!« Glas mu je postal vzvišen, groznja je bila razločna. Sir Guy za hip osupne nad Munchovo predrznostjo in korajžjo, potem pa pograbl za sabljo kakor bi se bil odločil, da bo pobil tega predrznečaka, tega saksonskega fanka (psa).

Mlad mož z golim vratom, svetlimi očmi, bujnimi lasmi — to je bil Robin Hood. (Foto: Warner Bros.)